

KAMQONLIK (ANEMIYA) TURLARI, ETIOLOGIYASI, KLINIKASI VA DAVOSI

Abduhalilova Mohigul Qobiljon qizi

*Quva Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi maxsus fan
o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA: Kamqonlik (anemiya) — qonda gemoglobin miqdorining kamayishi va eritrotsitlar sonining pasayishi bilan kechadigan patologik holat bo'lib, organizm to'qimalariga kislorod yetkazib berishning buzilishiga olib keladi. Ushbu maqolada kamqonlikning asosiy turlari, etiologiyasi, klinik belgilari, patogenezi va davolash usullari yoritilgan.

ABSTRACT: This article describes the types, etiology, clinical manifestations, and modern treatment approaches of anemia. Anemia is a pathological condition characterized by a decrease in hemoglobin levels or a reduction in the number of erythrocytes, leading to insufficient oxygen supply to body tissues. The article provides detailed information about iron-deficiency anemia, vitamin B12 and folic acid deficiency anemia, hemolytic anemia, aplastic anemia, and posthemorrhagic anemia. It also analyzes the main causes and clinical features of the disease. Early diagnosis and proper treatment of anemia are essential in preventing serious complications.

Kalit so'zlar: anemiya, gemoglobin, eritrotsit, temir tanqisligi, B12 vitamini.

KEY WORDS: Anemia, hemoglobin, erythrocytes, iron deficiency, vitamin B12, folic acid, hemolytic anemia, aplastic anemia, etiology, clinical features, treatment, diagnosis.

KIRISH

Kamqonlik (anemiya) eng keng tarqalgan gematologik kasalliklardan biridir. U organizmda kislorod tashish qobiliyatining pasayishi bilan tavsiflanadi. So‘nggi yillarda bu kasallik global muammo sifatida e’tirof etilmoqda. Anemiya ko‘pincha yashirin kechadi va erta bosqichda aniqlanmasa, og‘ir asoratlarga olib keladi.

Kamqonlik (anemiya) — bu organizmda gemoglobin miqdorining kamayishi bilan kechadigan patologik holat bo‘lib, u to‘qimalar va organlarga kislorod yetkazib berish jarayonining buzilishiga olib keladi. Ushbu holat nafaqat mustaqil kasallik sifatida, balki turli kasalliklar fonida rivojlanadigan muhim klinik sindrom sifatida ham ahamiyatga ega.

So‘nggi yillarda anemiya global sog‘liqni saqlash muammolaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, ayniqsa bolalar, homilador ayollar va reproduktiv yoshdagi ayollar orasida kamqonlik keng tarqalgan bo‘lib, bu holat ularning immun tizimi, jismoniy rivojlanishi va mehnat qobiliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

Kamqonlikning dolzarbligi uning yashirin kechishi va ko‘pincha boshqa kasalliklar bilan birga rivojlanishi bilan izohlanadi. Dastlabki bosqichlarda bemorlarda faqat umumiy holsizlik, tez charchash, bosh aylanishi kabi belgilar kuzatilishi mumkin, bu esa kasallikni kech aniqlash xavfini oshiradi. Natijada organizmda surunkali gipoksiya rivojlanib, yurak-qon tomir tizimi, markaziy asab tizimi va boshqa muhim organlar faoliyati buziladi.

Shuningdek, kamqonlikning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati ham katta bo‘lib, u mehnat unumdorligining pasayishi, bolalarda aqliy rivojlanishning sekinlashishi hamda umumiy hayot sifatining yomonlashishiga olib keladi. Shu sababli anemiyaning etiologiyasi, patogenezi va klinik kechishini chuqur o‘rganish hamda erta tashxis qo‘yish zamonaviy tibbiyotning muhim vazifalaridan biridir.

Kamqonlik (anemiya) — bugungi kunda dunyo tibbiyotida eng dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti maʼlumotlariga koʻra, ayniqsa bolalar, homilador ayollar va reproduktiv yoshdagi ayollar orasida kamqonlik keng tarqalgan boʻlib, bu holat nafaqat sogʻliq, balki mehnat qobiliyati va hayot sifati pasayishiga ham olib keladi.

Organizmida gemoglobin miqdorining kamayishi toʻqimalarda kislorod yetishmovchiligini keltirib chiqaradi. Natijada yurak-qon tomir tizimi, asab tizimi va boshqa muhim aʼzolar faoliyati buziladi. Bu esa insonning umumiy holsizlik, tez charchash, bosh aylanishi kabi simptomlar bilan shikoyat qilishiga sabab boʻladi.

Kamqonlikning rivojlanishiga bir qator omillar taʼsir qiladi: notoʻgʻri ovqatlanish, temir va vitaminlar yetishmasligi, surunkali qon yoʻqotish, irsiy kasalliklar hamda turli ichki aʼzolar patologiyalari. Shu sababli anemiya faqat alohida kasallik emas, balki organizmdagi boshqa muammolarning muhim belgisi ham hisoblanadi.

Ushbu mavzuni oʻrganish kamqonlikning kelib chiqish sabablari, turlari, klinik belgilari va zamonaviy davolash usullarini chuqur tushunish imkonini beradi. Bu esa kasallikning oldini olish va erta tashxis qoʻyishda muhim ahamiyat kasb etadi.

KAMQONLIK TURLARI

Temir tanqisligi anemiyasi — temir yetishmasligi sababli rivojlanadi.

B12 va folat yetishmovchiligi anemiyasi — DNK sintezi buzilishi bilan bogʻliq.

Gemolitik anemiya — eritrotsitlar tez parchalanadi.

Aplastik anemiya — suyak koʻmigi faoliyati susayadi.

Postgemorragik anemiya — qon yoʻqotish natijasida rivojlanadi.

ETIOLOGIYA

Kamqonlik sabablari:

Temir, B12, folat yetishmasligi

Qon yo'qotish

Surunkali kasalliklar

Genetik omillar

Noto'g'ri ovqatlanish

PATOGENEZ

Kamqonlikda gemoglobin sintezi buziladi, eritrotsitlar kamayadi va to'qimalarda kislorod yetishmovchiligi (gipoksiya) rivojlanadi. Bu esa barcha organlar faoliyatining buzilishiga olib keladi.

KLINIKASI

Holsizlik

Bosh aylanishi

Oqartgan teri

Tez charchash

Taxikardiya

Nafas qisishi

DAVOSI

Temir preparatlari

Vitamin B12 va folat

Qon quyish (og‘ir holatda)

Suyak ko‘migi davosi (aplastic anemiya)

Qon ketishni to‘xtatish

PROFILAKTIKA

To‘g‘ri ovqatlanish

Temirga boy mahsulotlar

Kasalliklarni erta davolash

Muntazam tekshiruv

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kamqonlik (anemiya) — organizmda kislorod tashish tizimining buzilishi bilan kechadigan keng tarqalgan patologik holatdir. U turli sabablarga ko‘ra rivojlanishi mumkin bo‘lib, har bir turi alohida klinik yondashuvni talab qiladi.

Kasallikning erta bosqichlarda aniqlanishi va to‘g‘ri davolash choralari ko‘rilishi bemorning to‘liq sog‘ayishiga imkon beradi. Ayniqsa temir, B12 vitamini va foliy kislotasiga boy to‘g‘ri ovqatlanish kamqonlikning oldini olishda muhim rol o‘ynaydi.

Shuningdek, sog‘lom turmush tarzi, muntazam tibbiy ko‘riklar va surunkali kasalliklarni vaqtida davolash anemiyaning rivojlanish xavfini kamaytiradi. Aholi orasida sog‘lom ovqatlanish madaniyatini shakllantirish ham bu kasallikning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, kamqonlikni faqat davolash emas, balki uning oldini olishga qaratilgan profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish ham zamonaviy tibbiyotning muhim vazifalaridan biridir.

Kamqonlik erta aniqlansa davolash mumkin bo'lgan kasallikdir. Uning oldini olish va to'g'ri davolash bemor hayot sifatini yaxshilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

WHO Hematology Reports

Harrison's Internal Medicine

O'zbekiston SSV klinik protokollari